

Єрмолаєва Тетяна Вікторівна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри екологічного права
Національного юридичного
університету
імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ ЕКОЛОГІЧНИХ СПОРІВ СУДАМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

При визначенні компетенції адміністративного суду, слід керуватися поняттям, наведеним у статті 4 КАС України, а саме, адміністративна справа – переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір. При цьому, публічно-правовий спір – це спір, у якому: хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням такою стороною зазначених функцій. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень при реалізації ними управлінських функцій у сфері екологічних право-відносин вирішується за пунктами 1, 3 ч. 1 ст. 19 КАС України [1].

До публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів, належать, зокрема, екологічні спори фізичних чи юридичних осіб з органом місцевого самоврядування чи органом державної виконавчої влади як суб'єктом владних повноважень, пов'язані з оскарженням його рішень, дій чи бездіяльності [2].

Однак, необхідність розуміння природи публічно-правових спорів та, у зв'язку з чим, проблеми з вибором юрисдикції змушують детальніше розглянути це питання.

Так, КСУ зазначив, що відповідно до ч. 1 ст. 143 Конституції України територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування вирішують, окрім передбачених в Основному Законі, й інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції. Перелік таких питань визначено в Конституції України та Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. №280/97-ВР. Зокрема, згідно

з останнім до питань місцевого значення належить регулювання сільськими, селищними, міськими радами земельних відносин.

Отже, КСУ доходить висновку, що «органи місцевого самоврядування при вирішенні питань місцевого значення, що віднесені Конституцією та законами України до їхньої компетенції, є суб'єктами владних повноважень, які виконують функції, зокрема нормотворчу, координаційну, дозвільну, реєстраційну, розпорядчу». Тобто й у галузі земельних та природоохоронних правовідносин вони виступають не як рівноправні суб'єкти господарювання, а як суб'єкти владних повноважень [3].

Проте, з набранням чинності КАС України проблемним стало визначення підвідомчості справ у спорах щодо відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища: справи розглядаються у порядку як господарського, так і адміністративного судочинства.

Згідно з рекомендаціями президії Вишого господарського суду України № 04–5/120 від 27.06.2007 «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам» (пункт 19) справи зі спорів про відшкодування шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу, в тому числі за позовами спеціально уповноважених державних органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища, мають розглядатися за правилами господарського судочинства [3].

Справою адміністративної юрисдикції є переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір, який виник між двома (кількома) конкретними суб'єктами стосовно їхніх прав та обов'язків у конкретних правових відносинах, у яких хоча б один суб'єкт законодавчо уповноважений владно керувати поведінкою іншого (інших) суб'єктів, а ці суб'єкти, відповідно, зобов'язані виконувати вимоги та приписи такого владного суб'єкта.

Тобто, у випадку, якщо суб'єкт (у тому числі орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа) у спірних правовідносинах не здійснює вказані владні управлінські функції щодо іншого суб'єкта, який є учасником спору, такий спір не має встановлених нормами КАС України ознак справи адміністративної юрисдикції, і, відповідно, не повинен вирішуватись адміністративним судом.

З вищенаведеного можна зробити висновок про те, що питання щодо розмежування юрисдикції при вирішенні екологічних спорів визначається, в першу чергу, за природою правовідносин учасників спору.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n9685>

2. Котелевець А. В. Особливості правозастосовної практики судів у земельних спорах // Вісник Верховного Суду України. – 2016. – № 1. – С. 33–38. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2016_1_6.

3. Про результати вивчення та узагальнення судової практики вирішення господарськими судами спорів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища//Вищий господарський суд України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003600-09/conv>